

Vznik a typy sociálních událostí

+

•

○

Co je sociální událost

- Okolnost s níž právo spojuje vznik, změnu nebo zánik práv a povinností,
- Bývá označována také jako sociální riziko nebo sociální příhoda, kterou jedinec nebo rodina nemusí zvládnout
- Abychom o riziku mohli mluvit jako o sociálním riziku, musí státem uznané za objektivní, zasluhující pozornost některého z veřejných subjektů
- Řešením jsou pojišťovací systémy (důchodové, nemocenské pojištění a příspěvky v nezaměstnanosti)
- Pojišťovací systém odpovídá modelu sociální politiky dané země

Co je sociální událost?

- „událost, s níž zákon o nemocenském pojištění spojuje vznik nároku na dávku, vznik dočasné pracovní neschopnosti, nařízení karantény, vznik potřeby ošetřování nebo péče o člena domácnosti, nástup na peněžitou pomoc v mateřství a převedení zaměstnankyně na jinou práci, státní zaměstnankyně na jiné služební místo nebo ustanovení příslušnice na jiné služební místo“

§ 3 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

Znaky sociálních událostí

1. ekonomicky a sociálně ohrožují existenci člověka i společnosti
2. ohrožují člověka sociálním vyloučením
3. člověk není schopen odvrátit jejich důsledky vlastními silami

Dělení sociálních událostí

1. Přirozené -> Biologické (stáří, narození dítěte)
-> Sociální (start výdělečné činnosti)
2. Nepřirozené -> Biologické (náhlá smrt, invalidita)
-> Sociální (chudoba, diskriminace)
3. Předvídatelné -> víme, kdy nastanou a to, že nastanou (úmrtí)
4. Nepředvídatelné -> většina, není známo, zda a kdy nastanou (nemoc, úraz, úmrtí)
5. Přímý dopad -> dosažení důchodového věku
6. Nepřímý dopad -> smrt živitele
7. Délka působení:
 - Doživotní - invalidita
 - Krátkodobé – nedostatečný příjem
 - Dlouhodobé - stáří

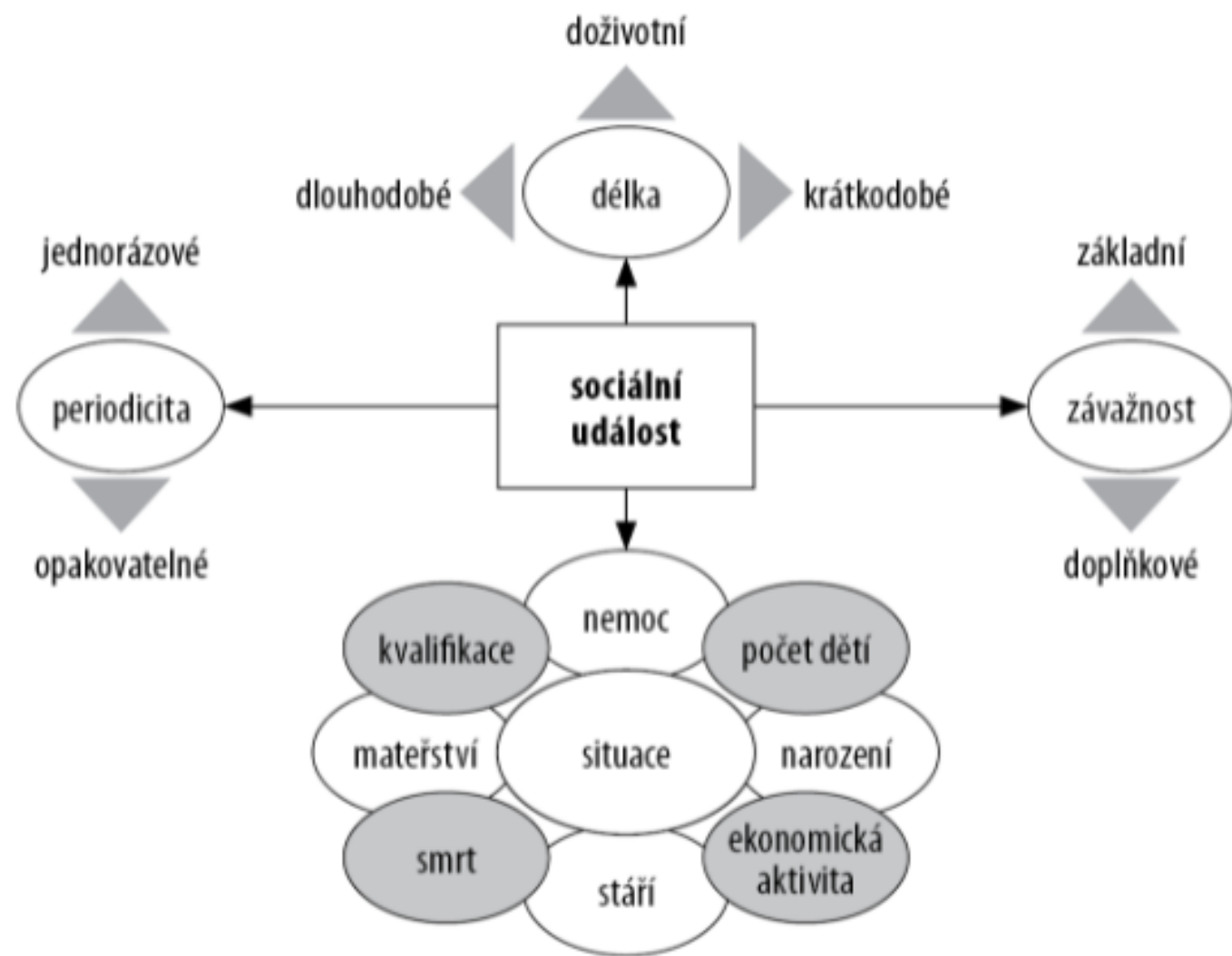

Typy sociálních událostí

- Podle periodicity (opakování)
 - Jednorázové – rozvod, smrt,..
 - Opakovatelné – nezaměstnanost, mateřství,..
- podle závažnosti
 - Závažné
 - Doplňkového charakteru

Sociální události

Vznik

- Úkonem postiženého (vlastním přičiněním)
 - Úkonem jiné osoby
 - Bez příčinné souvislosti (nezávisle na lidském jednání) – nemoc, stáří,..
-

Pomoc a podpora

- Na území Evropy je většinou poskytován stejný rozsah sociální ochrany, ale státy se od sebe liší podmínkami i její úrovní.
- Pomoc a podporu poskytuje stát nebo NGO – nestátní neziskové organizace.
- Sociální ochrana představuje poskytnutí sociálních dávek či služeb v rámci systému sociálního zabezpečení určitého státu, pokud sociální událost splňuje právem stanovené podmínky.
- Právo na sociální ochranu vzniká:
 - ze zákona,
 - ze smlouvy nebo
 - na základě žádosti.

System sociálního zabezpečení v ČR

- **Sociální pojištění** - situace, na které se jedinec může předem připravit (důchodové pojištění, nemocenské pojištění).
- **Státní sociální podpora** - situace, které jsou společensky uznané za hodné zřetele (především dávky pro rodiny a rodiny s dětmi).
- **Sociální pomoc** - situace hmotné a sociální nouze, které občan není schopen řešit sám nebo za pomoci vlastní rodiny (sociální služby, sociálně-právní ochrana, dávky sociální pomoci).

-
1. Stáří jako sociální událost.
 2. Systém důchodového zabezpečení.
 3. Chudoba jako sociální událost.
 4. Sociální vyloučení a sociální začlenění jako sociální událost.
 5. Mateřství jako sociální událost.
 6. Rodinná politika.
 7. Vzdělávací politika.
 8. Zdraví a nemoc jako sociální událost.
 9. Bytová politika.
 10. Vnitropodniková sociální politika.
 11. Gender - společenská výzva.
 12. Sociální soudržnost, vyloučenost a tvorba sociální politiky kraje a obce.
 13. Perspektivy sociální politiky.

+
•
◦

System sociálního zabezpečení v ČR

Základní informace

- Sociální zabezpečení je systém, který se snaží zajistit sociální stabilitu, přiměřenou a minimální úroveň sociálního zabezpečení. Snaží se pomoci lidem, kteří jsou v mimořádné životní situaci.
- Systém sociálního zabezpečení zahrnuje důchodové a nemocenské pojištění.
- V rámci systému sociálního zabezpečení se **vybírá i příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.**

Právní úprava

Problematiku sociálního zabezpečení v ČR upravují zákony:

- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
- Zákon č. 186/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- Zákon č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Pojištění

- Poplatníci jsou zaměstnanci, zaměstnavatelé a osoby samostatně výdělečně činné.
- **Zaměstnavatel odvádí 24,8% z vyměřovacího základu** – 2,1% jde na nemocenské pojištění, 21,5% na důchodové pojištění, 1,2% na státní politiku zaměstnanosti
- **Zaměstnanec odvádí 6,5% z vyměřovacího základu**
- **OSVČ odvádí každý sám za sebe podle příjmu odvádí 29,2% z vyměřovacího základu** – 28% jde na důchodové pojištění, 1,2% na státní politiku zaměstnanosti

Nemocenské pojištění

- **System nemocenského pojištění je určen pro výdělečně činné osoby, které při ztrátě příjmu v případech tzv. krátkodobých sociálních událostí (dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci nebo úrazu či karantény, ošetřování člena rodiny, těhotenství a mateřství, péče o dítě) zabezpečuje peněžitými dávkami nemocenského pojištění.**
- **Základním právním předpisem je zákon č. 186/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění pozdějších změn a doplňků.**

1. Nemocenské

- Nemocenské se vyplácí od 15. kalendářního dne pracovní neschopnosti (během prvních 14 dnů se zaměstnanci vyplácí náhrada mzdy od zaměstnavatele ve výši 60 % průměrného redukováného výdělku za každou zameškanou směnu. OSVČ nedostává za prvních 14 dní náhradu žádnou).
- Nemocenské se poskytuje nejvýše po dobu 380 dnů. Tzv. podpůrná doba, následuje řízení o invalidním důchodu.
- Nemocenské se počítá jako 60 % redukováného denního vyměřovacího základu (DVZ) za prvních 30 dní pracovní neschopnosti. Od 31. dne pracovní neschopnosti se dávka počítá jako 66 % redukováného DVZ a od 61. dne nemoci pak 72 % redukováného DVZ.

2. Peněžitá pomoc v mateřství

- V den, od něhož je dávka přiznávána, musí trvat **účast na nemocenském pojištění nebo ochranná lhůta a v posledních dvou letech před tímto dnem** musí trvat účast na nemocenském pojištění po dobu **aspoň 270 dnů**.
- **Nástup** na peněžitou pomoc v mateřství **nastává dnem, který pojištěnka určí v období od počátku 8. do počátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu.**
- **Podpůrčí doba činí 28 týdnů** (u pojištěnky, která porodila zároveň dvě nebo více dětí činí podpůrčí doba 37 týdnů).

3. Ošetřovné

- Na ošetřovné má nárok zaměstnanec, který nemůže pracovat z důvodu, že musí **ošetřovat nemocného** člena domácnosti, nebo **pečovat o zdravé dítě mladší 10 let, protože** školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno dítěti byla nařízena karanténa, nebo osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla.
- **Podpůrčí doba** u ošetřovného činí **nejdéle 9 kalendářních dnů. U osamělého** zaměstnance, který má v trvalé péči **aspoň jedno dítě ve věku do 16 let**, které neukončilo povinnou školní docházku, **činí podpůrčí doba nejdéle 16 kalendářních dnů.**

4. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství **náleží zaměstnankyni, která byla z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení převedena na jinou práci a z tohoto důvodu dosahuje bez svého zavinění nižšího příjmu než před převedením.**
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství **se vyplácí nejdéle do počátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu.**
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství **se vyplácí od data převedení na jinou práci do doby nástupu na peněžitou pomoc v mateřství.**

5. Otcovská poporodní péče

- Nárok na dávku má otec **dítěte, který o dítě pečuje** a pojištěnec, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů.
- Otcovská náleží, jen **nastal-li nástup na otcovskou v období 6 týdnů ode dne narození dítěte.**
- **Otcovská náleží jen jednou** a to i v případech, kdy pojištěnec pečuje o více dětí narozených současně.
- **Podpůrčí doba činí u otcovské maximálně 1 týden** a začíná dnem nástupu na otcovskou.

6. Dlouhodobé ošetřovné

- **U ošetřované osoby** muselo dojít k **závažnému zhoršení zdravotního stavu**, který vyžadoval alespoň **7 denní hospitalizaci** v nemocnici a **v den propuštění** bude potvrzeno, že **potřeba celodenní péče bude trvat nejméně dalších 30 dnů**.
- **Podpůrčí doba činí maximálně 90 kalendářních dnů**.

Důchodové pojištění

- **Důchod je peněžitá dávka, která slouží jako finanční zabezpečení** ve stáří, v případě vzniku invalidity, pro případ smrti manžela/manželky nebo v případě smrti rodiče nezaopatřeného dítěte.
- Základním právním předpisem je **zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění** ve znění pozdějších změn a doplňků.
- Ze základního důchodového pojištění se poskytují důchody – starobní, invalidní, vdovský a vdovecký a sirotčí.

1. Starobní důchod

- Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku.
- **Výše základní výměry starobního důchodu činí 10 % průměrné mzdy měsíčně. Výše procentní výměry se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod.**

2. Invalidní důchod

- Pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se invalidním a získal potřebnou dobu pojištění nebo se stal invalidním následkem pracovního úrazu.
- Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti **nejméně o 35 %**.

3. Vdovský a vdovecký důchod

- Vdova má nárok na vdovský důchod po manželovi, který byl poživatелеm starobního nebo invalidního důchodu anebo zemřel následkem pracovního úrazu.
- Vdovský důchod náleží **po dobu jednoho roku** od smrti manžela.
- **Výše základní výměry vdovského a vdoveckého důchodu činí 10 % průměrné mzdy měsíčně. Výše procentní výměry důchodu činí 50 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době smrti.**

4. Sirotčí důchod

- Na sirotčí důchod **má nárok nezaopatřené dítě**, zemřel-li rodič (osvojitel) dítěte, nebo osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů.
- Nárok na sirotčí důchod **zaniká osvojením**.
- **Výše základní výměry sirotčího důchodu činí 10 % průměrné mzdy měsíčně. Výše procentní výměry činí 40 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok zemřelý v době smrti.**

Státní sociální podpora

- Státní sociální podporou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích.
- Náklady na státní sociální podporu hradí stát.
- **Systém dávek:**
 1. **Závislé na příjmu (testované)** – přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné
 2. **Nezávislé na příjmu (netestované)** – rodičovský příspěvek, pohřebné

1. Přídavek na dítě

- **Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,70.**
- Přídavek na dítě je vyplácen za každý kalendářní měsíc a je určen podle věku dítěte:
 - do 6 let – 630 Kč
 - od 6 do 15 let – 770 Kč
 - od 15 do 26 let – 880 Kč
- Výše přídavku na dítě ve zvýšené výměře činí za kalendářní měsíc, jde-li o nezaopatřené dítě ve věku:
 - do 6 let 1130 Kč
 - od 6 do 15 let 1270 Kč
 - od 15 do 26 let 1380 Kč
- Nárok na přídavek na dítě ve zvýšené míře má některá ze společně posuzovaných osob, pokud pobírá dávky z nemocenského pojištění, důchodového pojištění, podporu v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci.

2. Příspěvek na bydlení

- Je sociální dávka, která je poskytována rodinám s nízkými příjmy.
- **Má na to nárok pouze vlastník či nájemce pouze tehdy, který má v bytě trvalý pobyt, a pokud jeho náklady na bydlení jsou vyšší než rozhodný příjem rodiny vynásobený koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35.**

3. Porodné

- **Nárok na porodné má žena, která porodila své první nebo druhé živé dítě, nepřevyšuje-li rozhodný příjem v rodině součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,70.**
- Příspěvek se poskytuje pouze ženám, které mají trvalý pobyt v České republice.
- Pokud by žena u porodu zemřela převádí se tyto práva na otce dítěte.
- **Výše porodného činí 13 000 Kč na první dítě a 10 000 Kč na druhé dítě.**
- **Porodné se vyplácí jednorázově.**

4. Rodičovský příspěvek

- Na tento příspěvek má nárok rodina, která pečuje o nejmladší dítě v rodině, nejdéle do 4 let věku dítěte.
- **Celková částka nesmí přesáhnout 70% předchozího výdělku a zároveň nesmí přesáhnout 300 000 Kč.**
- Má na to nárok pouze **jeden z rodičů**.
- **V době pobírání rodičovského příspěvku rodič může pracovat, ale dítě musí mít celodenní péči v podobě mateřské školky.**

5. Pohřebné

- **Na pohřebné mají nárok pouze ti, kteří vypravili pohřeb nezaopatřeného dítěte nebo rodiče nezaopatřeného dítěte.**
- Splňuje-li nárok na pohřebné více osob, náleží té osobě, která uplatní nárok na dávku jako první.
- **Výše potřebného je 5 000 Kč a vyplácí se jednorázově.**

Stáří jako sociální událost

= přirozené, poslední období života, ve kterém se pozvolna omezují funkce lidského organismu.

= poslední fáze životního cyklu každého jedince.

= výsledek přirozeného biologického procesu, ten však probíhá různorodě podle individuality člověka.

Aspekty stáří

- ❑ **Sociální** – přesun péče o seniory na stát, ohrožení sociální exkluzí, ztráta sociálního statusu, ...
- ❑ **Ekonomické** – přechod z ekonomické aktivity do ekonomické neaktivity.
- ❑ **Právní** – upravuje věkovou hranici pro odchod do důchodu, nárok na starobní důchod.
- ❑ **Demografické** – zabývá se fenoménem stárnutí populace a jeho příčin.

Proč je stáří sociální událost?

- ❑ Potřeba zabezpečit osoby, které se již nepodílejí na pracovním trhu z důvodu věku.
- ❑ Pracovní příjmy musí být nahrazeny jinými zdroji, aby se zabránilo chudobě v této skupině obyvatelstva.

Důchodový systém

☐ Skládá se ze 2 pilířů:

I. pilíř (povinné základní důchodové pojištění) - nejméně 35 let účasti na důchodovém pojištění k roku 2019. Věková hranice 65 let, spadá do systému sociálního pojištění tzn. zaměstnanci se odvádí 6,5% z hrubé mzdy a zaměstnavatel odvede 21,5% do státního rozpočtu.

II. pilíř (dobrovolné doplňkové penzijní připojištění) - platí jej každý sám, stát podle výše částky přispívá a finance se zhodnocují na účastnickém fondu. Na připojištění může přispívat i zaměstnavatel.

Nárok na starobní důchod

☐ Nárok na starobní důchod od státu vzniká po dosažení:

A. důchodového věku

- u pojištěnců narozených před rokem 1936 – důchodový věk u mužů činí 60 let, důchodový věk u žen se odvíjí od počtu vychovaných dětí;
- u pojištěnců narozených v období let 1963 až 1971 je důchodový věk stanoven tabulkou
- u pojištěnců narozených po roce 1971 je důchodový věk stanoven na 65 let.

B. potřebných let důchodového pojištění – k roku 2019 → 35 let účasti.

Starobní důchod

- Starobní důchod má dvě části, a to **základní a procentní výměru**.
- Základní výměra je jednotná pro všechny důchody. Výši základní výměry stanovuje zákon o důchodovém pojištění.
- Procentní výměra se určuje individuálně procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění.
- Výši důchodu ovlivňují především dvě skutečnosti: **délka doby důchodového pojištění a výše výdělků dosažených v rozhodném období**.

Sociální služby v rámci sociální pomoci

- Asistent v sociálních službách
- Denní stacionář
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Odlehčovací služby

- Pečovatelská služba
- Podpora samostatného bydlení
- Průvodcovské a předčitatelské služby
- Týdenní stacionář

Chudoba jako sociální událost

Pojem chudoba

- Stav nedostatku potravy a oblečení
- Stav bez domova
- Situace nemoci a nedostatek finančních prostředků na zajištění lékařské péče
- Stav bez přístupu ke vzdělání, stav bez práce
- *„Žít za méně než dolar na den“* – Definice Světová banky
- ČR - Listina základních práv a svobod, článek 30 odst. 1 a 2: : *„Občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele. Každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek.“*

Chudoba X bída

- Bída = dramatičtější forma chudoby, možný důsledek chudoby
- ČR má nejnižší podíl obyvatel ohrožených chudobou – přesto každý 10 občan se ocitne v chudobě
- Máme jedno z nejvyšších, procento v EU osob blízko hranice chudoby

- Další rozlišení chudoby:
- **primární chudoba** - v ní jsou zastoupeny rodiny, jejichž výdělky nestačí ani pro zajištění minimálních potřeb nutných k udržení jejich fyziologických kondice
- **důsledky:** hlad a podvýživa, nemoci, negramotnost, proces sociálního vyloučení
- **sekundární chudoba** – zde jsou zastoupeny rodiny, kdy příjem rodiny je dostatečný, ale vynakládán nevhodně

Typy chudoby

- **Absolutní chudoba** – Jedinec **není** schopen zabezpečit své nejzákladnější potřeby (potrava, oblečení).
- **Relativní chudoba** – Jedinec **je** sice schopen zabezpečit své základní potřeby, ale pouze na takové úrovni, aby přežil.

Další rozlišení chudoby

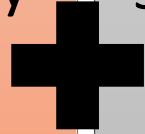
- **Primární chudoba** – Rodiny, jejichž výtěžky nestačí ani pro zajištění minimálních potřeb k udržení fyziologické kondice.
- **Sekundární chudoba** – Příjem rodiny je dostatečný, ale byl vynakládán nevhodně.

Formy chudoby

- **Stará** – demografická, horizontální
 - Nezávislá na trhu práce
 - Může představovat trvalou existenci chudoby/fázi životního cyklu (založení rodiny, narození dítěte)
 - **Nová** – vertikální
 - Spojena s pozicí jedinců i celých soc. kategorií na trhu práce (nezaměstnaní, neúplné rodiny, osoby s nízkými výdělky)
- **Dříve** - po 2. sv. válce v Evropě – stará chudoba - poválečný vývoj, blokovaly aby se nová chudoba více rozšířila
 - **Dnes** – velká část chudých - stará forma chudoby (tělesně, duševně handicapovaní, osamělé matky s dětmi, staří a nemocní lidí, etnické minority atd.)

Příčiny chudoby

Dlouhodobě nízký
nebo nepřiměřený
příjem

Zdravotní postižení,
špatný zdravotní stav,
stáří

Rozpad rodiny a
výchova dětí v
ohrožených rodinách

Závislost na drogách
nebo alkoholismu

Rizika a příčiny chudoby se hromadí = negativní dopady na
jedince a společnost

Vlivy nejčastěji přenášeny mezi generacemi

Měření hranice chudoby

- Hranice chudoby je oficiálně stanovena a odlišuje obyvatelstvo, které se ocitlo v chudobě.
 - Tato hranice se odvíjí od hranice životního minima.
- Nezákladnější používané metody měření:
 - **Zákonem stanovená hranice životního minima** – jedinec, jehož příjmy nedosahují životního minima = objektivně chudý člověk
 - **Hranice chudoby dle Eurostatu** – jedinec, jehož příjmy jsou nižší než částka 60 % mediánu příjmů v dané zemi
 - **Hranice subjektivní chudoby** – doplňková, vnitřní pocit, jedinci odpovídají na otázky podle jejich životních podmínek, odpovědi využity pro stanovení subjektivní hranice chudoby

Životní minimum – zákon č.110/2006Sb.

- Minimální společenská hranice příjmů, které slouží k zajištění potravy a ostatních nezbytných osobních potřeb.

Pro jednotlivce.	3860 Kč
Pro první osobu v domácnosti.	3550 Kč
Při druhé a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem.	3200 Kč
Pro nezaopatřené dítě ve věku:	
Do 6 let	1970 Kč
Od 6 do 15 let	2420 Kč
Od 15 do 26 let	2770 Kč

Existenční minimum

- Hranice příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění potravy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni, která umožňuje jedinci přežití. Měsíční částka existenčního minima je 2490 Kč.

Dávky hmotné nouze

- Do systému dávek hmotné nouze patří:

- **Příspěvek na živobytí**
- **Doplatek na bydlení**
- **Mimořádná okamžitá pomoc**

- Jedinec nemá nárok na opakované poskytování dávek, ale v případě, že mu nebude poskytnuta pomoc, mu **hrozí újma na zdraví**
- Jedince postihne **vážná mimořádná situace** a jeho celkové sociální a majetkové poměry mu nedovolují tuto situaci překonat (živelní pohroma, požár apod.)
- Jedinec není v hmotné nouzi, ale **nemá prostředky k zaplacení nezbytného jednorázového výdaje** (zaplacení poplatku při ztrátě osobních dokladů, vydání duplikátu rod. listu)
- Jedinec **nemá dostatečné prostředky** k úhradě nákupu nebo opravě předmětu, který dlouhodobě potřebuje, nemá dostatek prostředků k uhrazení nákladů spojené s vzděláváním či zájmovými činnostmi nezaopatřeného dítěte
- **Ohrožení sociálního vyloučení**, kdy se jedná o osoby propuštěné z výkonu trestu, ze zdravotnického zařízení, z psychiatrické léčebny, dětského domova, pěstounské péče apod.

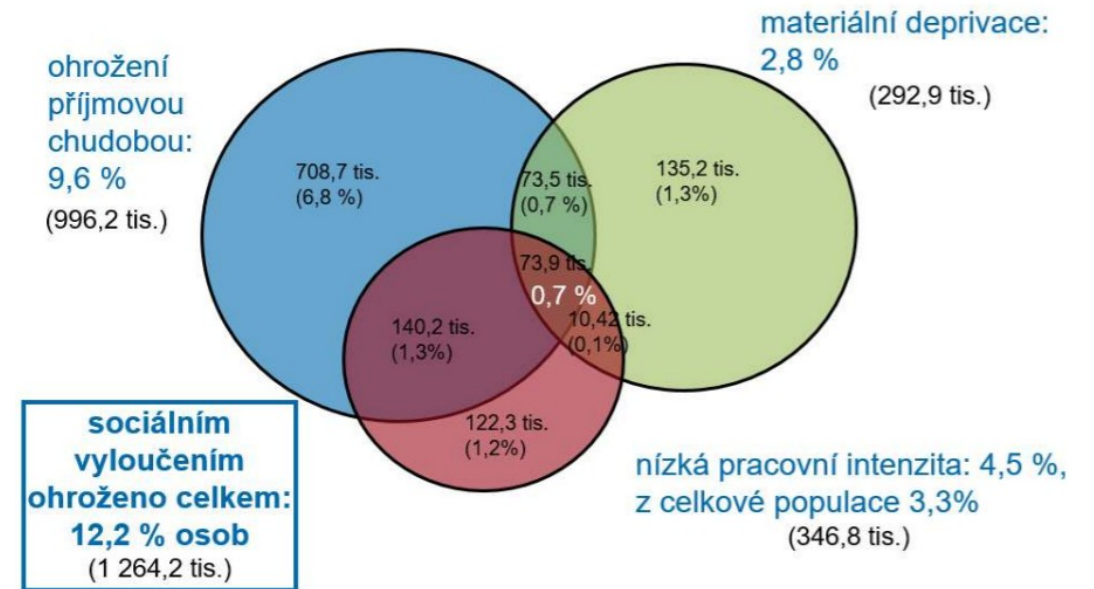
- Tyto dávky mohou využívat:

- Osoby postižené nebo ohrožené chudobou
- Osoby s trvalým pobytem na území ČR, migrující občané EU
- Kdokoliv, kdo se ocitne ohrožen na zdraví nebo životě

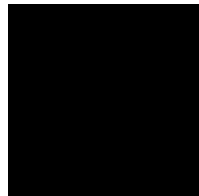
Sociální vylouče

- Důsledek selhání jednoho nebo několika následujících systémů:
 - demokratického a legislativního systému, který zabezpečuje občanskou integraci
 - trhu práce (ten zajišťuje ekonomickou integraci)
 - sociálního státu (ten zajišťuje sociální integraci)
 - rodiny a pospolitého systému (ten zajišťuje osobní integraci)
- Nejzávažnějším problémem způsobující soc. vyloučení = přístup na trh práce, který může vést v dlouhodobou nezaměstnanost určitých soc. skupin

- Souhrnný indikátor soc. vyloučení z roku 2018:
 - Na základě zjištění EU-SILC – počítány pouze osoby bydlící v bytových domácnostech

Mimořádná okamžitá pomoc

- **Újma na zdraví** (kde jde o doplnění příjmů do výše existenčního minima)
- **Vážná mimořádní událost** (živelní pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár)
- **Nezbytný jednorázový výdaj** (Nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků.)
- **Nezbytné nebo odůvodněné náklady** (např. na nedostatek předmětů dlouhodobé potřeby nebo jejich opravě, na vzdělání)
- **Ohrožení osoby sociálním vyloučením** (Jde např. o osoby vracejících se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí.)

Nezaměstnanost

- **Ztráta zaměstnání jako sociální událost**

- Práce: Účelná produkce předmětů a služeb, které mají hodnotu pro ostatní členy společnosti, pravidelné zajišťování statků a situací.
- Činnost, sloužící k uspokojování potřeb a k obživě.
- Společenská povaha práce - činnost vykonávaná s jinými a pro jiné.
- Dále jako činnost, která je jedincem jako práce vnímána.
- Práce jako nutná námaha X práce jako tvořivá činnost

Právo na práci

- Listina základních práv a svobod (Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. O vyhlášení LSPZ součástí ústavního pořádku)Hlava 4. HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ PRÁVA článek 26
- 1. Každý má právo na svobodnou volbu povolání přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost
- Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností
- Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací
- Občany, které toto právo nemohou bez své viny vykonávat stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje.
- Podmínky stanoví zákon
- Zákon může stanovit nezbytnou odchylnou úpravu pro cizince

-
- Placená práce, vykonávání určité profese, spojeno s dalšími atributy (pracovní právní vztahy, smluvní vztahy) Ne každá práce je zaměstnání
 - Zaměstnanost – podíl produktivní pracovní síly na trhu práce. Někteří lidé v produktivním věku nepracují. Studují, jsou na rodičovské dovolené, jsou zdravotně postižení, jsou zajištěni jinými příjmy než placeným zaměstnáním.
 - Pracuje asi 60% práce schopného obyvatelstva. Rezerva pro růst ekonomiky
 - 40% - rodiče na rodičovské, matky MD, osoby pečující, mladiství, studenti, nemocní, nezaměstnaní

- Mezinárodní organizace práce ILO a také právní úpravy v České republice definují nezaměstnaného jako osobu, která je momentálně bez zaměstnání a která je:
- schopná pracovat na základě své osobní situace, věku, zdravotního stavu, projevuje vůli i ochotu pracovat, aktivně hledá nové zaměstnání.

1) Frikční nezaměstnanost

vzniká v důsledku neustálého pohybu lidí mezi oblastmi a pracovními místy nebo v průběhu jednotlivých stádií životního cyklu.

2) Strukturální nezaměstnanost

se objevuje tam, kde je nesoulad mezi nabídkou a poptávkou po pracovnících. Např. těžební oblasti, kde jsou převážně pracovníci školení pro důlní činnost, která je pro jiné obory nepoužitelná.

3) Cyklická nezaměstnanost

O cyklické nezaměstnanosti hovoříme, je-li celková poptávka po práci cyklicky snížena. Zemědělství, stavebnictví ..

4) Dobrovolná nezaměstnanost

takto se někdy označuje frikční nezaměstnanost. Jde tedy jen o pohyb obyvatelstva mezi různými zaměstnáními. Jedná se o nezaměstnanost způsobenou dobrovolným ukončením jednoho zaměstnání a prodlevou nástupu do jiného. Tato nezaměstnanost je vyjádřena modelem pracovního trhu při pružných mzdách. Tento jev může být rovněž spojován s existencí sociální záchrané sítě. Ve státech s vyspělými sociálními systémy vzniká " nová zahálčivá třída" v důsledku možnosti žít ze sociálních podpor.

5) Nedobrovolná nezaměstnanost

se definuje jako cyklická nezaměstnanost, která je podmíněna nepružností mezd směrem dolů, při této nezaměstnanosti neexistují volná pracovní místa. Vzniká důsledkem nepřizpůsobení mezd nové situaci na trhu práce.

Rozlišujeme dále nezaměstnanost krátkodobou (6 měs.) a dlouhodobou (více než 6 měs.).

Existuje rovněž **skrytá nezaměstnanost** v podobě osob, které se neucházejí o práci, protože ztratily naději na možnost zaměstnání získat. Tyto osoby nejsou zahrnuty do statistiky nezaměstnanosti.

Řešení nezaměstnanosti

- **Politika snižování nezaměstnanosti**

Pasivní politika - zmírňuje dopad nezaměstnanosti vyplácením dávek v nezaměstnanosti

Aktivní politika - snaha snížit nezaměstnanost politikou vysoké zaměstnanosti – rekvalifikace, daňové úlevy, daňová zvýhodnění, příspěvek na mzdu, pobídky na částečné úvazky, ..

Sociální vyloučení a začleňování

Sociální vyloučení

- Je chápáno jako nerovnost v participaci na životě společnosti
- Na **sociální vyloučení** je nahlíženo jako na odraz nerovného přístupu k pěti základním zdrojům společnosti: zaměstnání, zdravotní péči, vzdělání, bydlení a k sociální ochraně.
- **Zákon o soc. službách** (Zákon č. 108/2006 Sb.) definuje sociální vyloučení: jako vyčlenění osob mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.

Druhy sociálního vyloučení

- Existují tři možné pohledy na **sociální vyloučení**:
- 1) **redistribuční** - zdůrazňuje sociální vlivy, které tuto situaci způsobují (mezi ně řadí například existující nerovnost ve společnosti) a zaměřuje se na osoby žijící v chudobě.
- 2) **etický** - zdůrazňuje kriminální chování a morální úpadek celých sociálních skupin či obyvatel městských čtvrtí, které se ocitly v sociálním vyloučení.
- 3) **integrační** - sociální vyloučení je zde chápáno jako totožné s vyloučením z trhu práce.

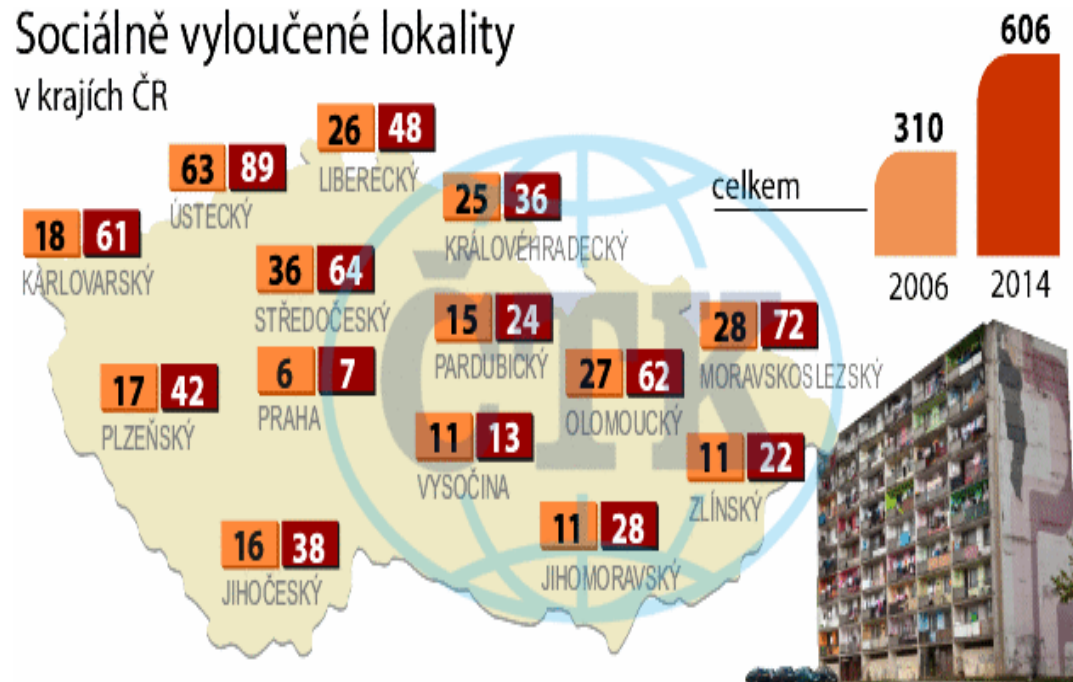

Sociálně vyloučené lokality

- Moravskoslezský a Ústecký kraj jsou nejvíce postižené a dále také Olomoucký, Liberecký, Karlovarský a některé části Středočeského kraje
- Nejvýznamnějším problémem vyloučených lokalit je časté umístování žáků ze sociálně vyloučených rodin mimo běžné základní školy hlavního vzdělávacího proudu, do segmentu škol pro mentálně hendikepované děti, vzhledem k jejich častějším problémům s učením pramenícím z jejich sociálního znevýhodnění
- Pozitivní diskriminace selhala, mluvíme o vyrovnávání příležitostí – výchova nové generace, inkluzivní vzdělávání

Sociálně vyloučené lokality v krajích ČR

zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit ČR

mapa: ČTK

Bytová politika

- Bydlení patří k základním lidským potřebám, které jedinci garantují pocit bezpečí a jistoty.
- Je řazeno k tzv. sociálním právům, tj. právům na sdílení minimálního blahobytu (minimální životní úrovně).
- Právo na bydlení jako zákonné právo na zajištění obydlí.
- V právním kontextu je však jeho obsahem ochrana obydlí jakožto soukromého prostoru, ochrana před nezákonným vystěhováním a ochrana před diskriminací jakéhokoliv typu.

- Bytová politika musí být vždy zaměřená na lidi, nikoli na byty.
- Hl. cílovou skupinou jsou domácnosti, které nemají dostatek vlastních prostředků na to, aby si zabezpečily adekvátní bydlení.
- Jedná se hlavně o:
 - Seniory,
 - neúplné rodiny,
 - nezaměstnané,
 - drogově závislé a soc. nepřizpůsobivé osoby
 - cizince,
 - příslušníky minorit.

Cíle

- **Hlavní cíl** bytové politiky státu spočívá zejména ve vytváření vhodného právního, institucionálního a fiskálního prostředí pro aktivity všech aktérů na trhu s byty.
- Stát by jednak neměl překážet ekonomickému fungování trhu s byty a zároveň musí činit podpůrné kroky zacílené na ty skupiny domácností, které se samy o své bydlení na trhu postarat nemohou.
- Vedlejší cíle :
 - Zajištění vhodné distribuce existujícího bytového fondu,
 - zvýšení bytového standartu prostřednictvím nové výstavby.

Z hlediska aktérů na trhu s byty jsou cíle bytové politiky tyto:

- Zajistit fungování trhu s byty a odstranit cenové a právní nesrovnalosti v segmentu nájemního bydlení,
- zvyšování finanční dostupnosti bydlení pro domácnosti, včetně sociálních dávek v oblasti bydlení kompenzujících celkové výdaje na bydlení domácností s nižšími příjmy,
- zvyšování nabídky bydlení prostřednictvím podpory nové výstavby včetně výstavby bytů se sociálním určením,
- zvyšování kvality bydlení,
- průběžné monitorování trhu s byty,
- aplikace nediskriminačních pravidel společného trhu Evropské unie.
- Vídeň – maximum městských bytů, podpora nájemního bydlení

- **Bydlení** zajišťuje řadu základních lidských potřeb, zejména přístřeší, uložení osobního majetku, bezpečí a soukromí. Stálé bydlení (bydliště) je také podmínkou pro plné zapojení člověka do společnosti, proto je různě podporováno státem. Bydlením se zabývá stavebnictví a architektura, urbanismus a sociologie bydlení.
- **Byt** je podle § 3, vyhlášky č. 137/1998 Sb. soubor místností, popřípadě jednotlivá obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívání určeny.

- **1. BIOSOCIÁLNÍ FUNKCE BYDLENÍ POSKYTUJE:**

- ochranu člověka před nepříznivými vlivy přírody i nežádoucími vlivy civilizace;
- zajišťování výživy (prostor pro skladování, přípravu a spotřebu jídla);
- prostor pro rodinný život a výchovu dětí v rodině;
- prostor pro odpočinek
- prostor pro osobní hygienu, péči o čistotu a zdraví.

3 základní funkce bydlení

- **2. SOCIOEKONOMICKÁ FUNKCE BYDLENÍ UMOŽŇUJE:**

- navazovat sousedské vztahy a společenské kontakty;
- přípravu na práci, studium, zvyšování kvalifikace;
- intelektuální pracovní aktivity, drobné podnikání realizované v obytném prostředí aj.

- **3. SOCIOKULTURNÍ, ZÁJMOVÁ A REKREAČNÍ FUNKCE BYDLENÍ UMOŽŇUJE:**

- zájmové aktivity, sportovně rehabilitační činnost, kulturní rozvoj, aj.

Sociální bydlení

- Bydlení poskytované osobám v bytové nouzi nebo bytovou nouzí bezprostředně ohroženým, včetně lidí, kteří vynakládají na bydlení nepřiměřenou výši svých příjmů.
- Sociální byt je standardní zkolaudovaný byt nacházející se mimo sociálně vyloučené lokality, který je přidělován na základě posouzení bytové nouze.
- Poskytování bydlení v sociálním bytě je doprovázeno sociální prací.
- Součástí je krizové bydlení, které představuje rychlou pomoc v krizové situaci (azylový dům, speciálně vyčleněné byty).

Sociální bydlení je určeno především pro osoby bez domova:

- Osoby přežívající venku nebo v noclehárně,
- osoby bydlící v ubytovnách nebo institucích (sociální ubytovny, ubytovny pro bezdomovce, azylové domy, věznice, zdravotnická zařízení, zařízení pro děti nebo podporované bydlení),
- osoby žijící v přechodném bydlení u rodiny nebo přátel, bydlení bez právního nároku, osoby ohrožené vystěhováním nebo osoby ohrožené násilím,
- osoby žijící v provizorních nebo neobvyklých obydlích, v neobyvatelném bydlení nebo přelidněných bytech,
- osoby, které vynakládají na bydlení významnou část svých příjmů a nejsou schopny tuto svoji obtížnou situaci řešit samy.

Principy soc. bydlení

- Princip solidarity,
- princip potřeby,
- princip bydlení v bytě,
- princip nediskriminace,
- individuální a diferenciovaný přístup,
- princip nesegregace,
- princip posilování kompetencí,
- princip prevence,
- princip subsidiarity.

Housing First

= Bydlení především

- Úspěšná formy boje proti bezdomovectví.
- Vyvinul Dr. Sam Tsemberis na počátku 90. let v New Yorku.
- První aktivita – poskytnutí bydlení.
- Zaměření na zlepšení zdravotního stavu, životní spokojenosti a soc. podpory.
- Cílová skupina:
 - Lidé bez domova, kteří potřebují intenzivní sociální podporu,
 - osoby s dlouhodobým či opakovaným bezdomovectvím.
- Podpora na 1-1 a půl roku.

Principy Housing First:

- Bydlení jako lidské právo,
- možnost volby a kontroly na straně klientů,
- oddělení bydlení a podpory,
- zaměření na zotavení,
- harm reduction (minimalizace rizik),
- aktivní zapojení bez donucení ,
- individuální plánování,
- flexibilní podpora na potřebnou dobu.

Rapid Re-Housing

- Součást Housing First.
- Cílová skupina – osoby se středními nebo nízkými potřebami.
- Podpora na 3-6 měsíců.
- Projekt v Brně:
 - 50 rodin,
 - mezi zářím 2016 a červnem 2017,
 - výsledky:
 - 48 rodin schopno udržet si bydlení,
 - 31 477 korun ročně ušetřeno z veřejného rozpočtu za rodinu.

Legislativa

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Nařízení vlády č. 366/2013 Sb., o úpravě některých záležitostí souvisejících s bytovým spoluvlastnictvím
- Zákon č. 67/2013 Sb., kterým se upravují některé otázky související s poskytováním plnění spojených s užíváním bytů a nebytových prostorů v domě s byty

- Zákon o sociálním bydlení
 - Není

Příspěvek na bydlení

- Nárok má vlastník nebo nájemce bytu, jestliže náklady na bydlení přesahují 30% (v Praze 35%) rozhodného příjmu rodiny a zároveň, těchto 30% (v Praze 35%) rozhodného příjmu rodiny není vyšší než částka normativních nákladů na byt.
- Nárok na výplatu dávky vzniká dnem podání žádosti a nárok lze uplatnit max. 3 měsíce zpětně.
- Žádost se podává 1x ročně a následně se každé čtvrtletí dokládají náklady na bydlení a příjmy rodiny za předcházející kalendářní čtvrtletí.
- Výše příspěvku činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30 (v Praze 0,35).

Doplatek na bydlení

- Dávka pomoci v hmotné nouzi.
- Nárok má vlastník bytu, stavby pro individuální či rodinnou rekreaci, jiného než obytného prostoru nebo jiná osoba, která užívá byt, pobytovou sociální službu, ubytovnu nebo jiný než obytný prostor.
- Nárok a výše doplatku se stanoví tak, že se od částky odůvodněných nákladů na bydlení, které se snižují o příspěvek na bydlení náležející za předchozí kalendářní měsíc, odečte částka, o kterou příjem navýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob.
- Podmínkou nároku je získání nároku na příspěvek na živobytí.

Obchod s chudobou a dávkami

- Vydělávání na chudobě lidí.
- Zneužívání doplatku na bydlení – nájem byly vysoké a nepřiměřené stavu ubytovny.
- Zneužívání příspěvku na bydlení.
- Řešení – bezdoplatkové zóny.

Bydlení ve Vídni

- Unikátní tím, že drží ceny bydlení pod kontrolou a únosné pro všechny skupiny obyvatel.
- Stoletá nepřetržitá výstavba obecních bytů.
- Vídeň má ve vlastnictví 220 000 obecních bytů.
- 62% Vídeňanů bydlí v soc. bytech (nájem nepřevyšuje 7 eur za metr čtvereční).
- Sociální byty jsou rozmístěné rovnoměrně po celé Vídni. Nemá ghetta a podobná místa.

Sociální začleňování

- **Sociální začleňování** je v právním řádu České republiky (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) definováno jako proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

Cíle sociálního začleňování

- zajištění účasti v zaměstnání a rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám
- prevence rizika sociálního vyloučení
- pomoc nejvíce zranitelným
- mobilizace všech relevantních aktérů

Nemoc jako sociální událost

- Zdraví:

Podle Světové zdravotnické organizace (World Health Organization, WHO) je **zdraví** chápáno jako stav úplného tělesného, duševního, duchovního a sociálního blaha nebo také stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody; nejedná se tedy jen o absenci nemoci nebo vady.

Právo na zdravotní péči:

Podle čl. 31 Listiny základních práv a svobod má každý **právo** na ochranu zdraví a občané mají na základě veřejného pojištění **právo** na bezplatnou **zdravotní péči** a **zdravotní** pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

1/1993 Sb., **Ústava České republiky**, v platném znění ... převzetím a držením v ústavu **zdravotní péče** či **práva** na ochranu zdraví a bezplatnou **zdravotní péči** ...

Ochrana v nemoci

- Probíráno již dříve:
- Nemocenská
- Právo na lůžkovou péči – zákon č. 372/2011Sb.
- Ambulantní péče
- Zdravotní služby v domácím prostředí pacienta
- Sociální služby zákonč. 108/2006Sb.

A stylized family icon consisting of four blue silhouettes: a father, a mother, and two children. The father is on the left, the mother is on the right, and two children are in front of them. The text 'Rodinná politika' is overlaid on the center of the family.

Rodinná politika

Rodina

- Rodinou chápeme skupinu osob včetně dětí, které jsou navzájem spojené vztahem manželským, příbuzenským, popřípadě adopcí.
- Žijí spolu v jedné domácnosti, kde může bydlet i více generací. Má vlastní biologický, ekonomický a kulturní základ.

Struktura rodiny

- Rodinu můžeme rozčlenit do několika skupin
- **Úplná rodina**: tvoří ji otec, matka a dítě/děti
- **Neúplná rodina**: chybí v ní jeden z rodičů
- **Rozšířená rodina**: více rodin v jedné domácnosti (např. manželka žijící s manželem u jeho rodičů)
- **Polygamní rodina**: více rodičů než dva, jeden z rodičů je všem dětem společný (v ČR trestná)

Dělení moci v rodině

- **Patriarchální:** otec má dominantní funkci v rodině
- **Matriarchální:** dominantní funkci má v rodině matka
- **Rovnostářská:** oba rodiče na stejné úrovni dominance

Funkce rodiny

- **Ekonomická**: finanční možnosti rodiny ovlivňují celkový sociální status rodiny
- **Výchovná funkce**: předávání zvyků, tradic a zkušeností svým dětem
- **Biologicko-reprodukční funkce**: základní biologické potřeby členů rodiny (spánek, bydlení, jídlo atd.)
- **Socializace**: schopnost žít a umět se postarat se sám o sebe

Etapy rodiny

- **Bezdětné manželství:** první fáze manželství
- **Rodiny s malými dětmi:** nová etapa života pro rodiče, péče o dítě, často v prvních týdnech nezvládnání situace
- **Rodina s dětmi školního věku:** rodiče musí naučit dítě novým návykům, přimět ho se učit novým věcem
- **Rodina s dospívajícími dětmi:** časté mezigenerační konflikty v rodině, puberta dítěte, mění se
- **Rodina po odchodu dětí:** rodiče se začínají více věnovat profesi a svým zájmům, nová role prarodičů

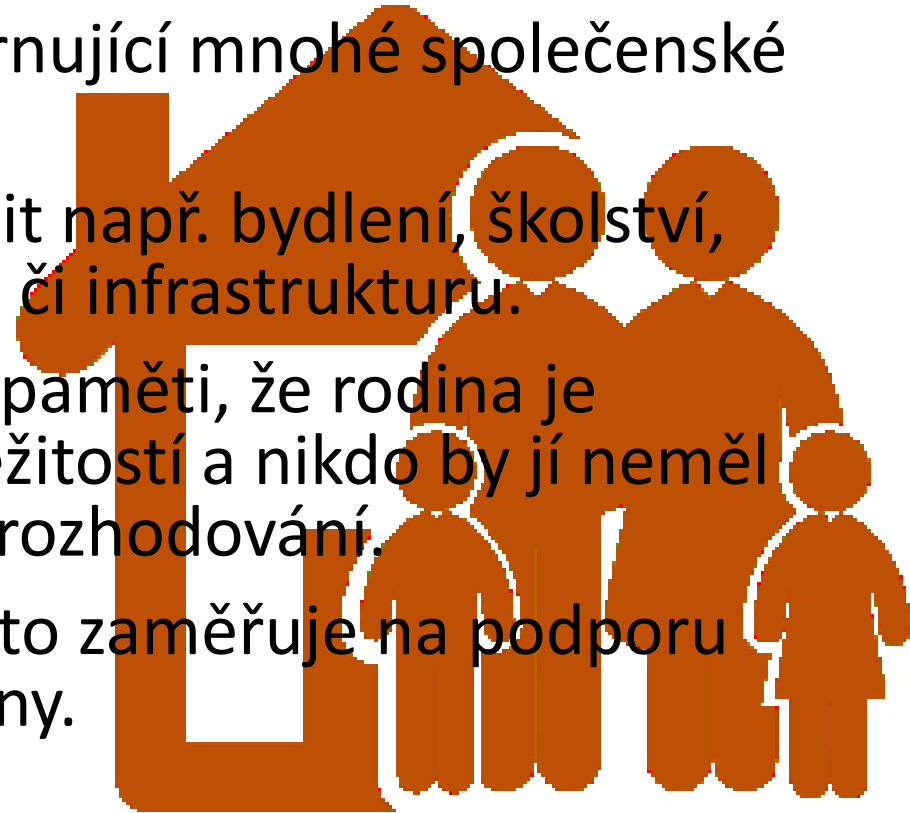

Rodičovství

- Je to vztah mezi rodiči a dítětem/děťmi.
- Dělíme ho na dva druhy biologické a psychologické
- **Biologické**: je na celý život a nezaniká ani v případě adopce
- **Psychologické**: v případě, že si manželé nebo partneři adoptují dítě, jsou ve vztahu k dítěti psychologickými rodiči.
- Rodiče, kteří mají své dítě a starají se o něho zastávají oba druhy rodičovství a to jak biologické, tak psychologické.

Rodinná politika

- Je souhrnem aktivit podporujících rodinu.
- Jedná se o politiku zahrnující mnohé společenské oblasti.
- Můžeme mezi ně zařadit např. bydlení, školství, zdravotnictví, trh práce či infrastrukturu.
- Je však potřeba mít na paměti, že rodina je vysoce soukromou záležitostí a nikdo by jí neměl upírat právo na vlastní rozhodování.
- Rodinná politika se proto zaměřuje na podporu přirozených funkcí rodiny.

Cíle rodinné politiky

- Vytvořit společensky přátelské prostředí pro rodiny.
- Otevřít lidem cestu při plnění svých partnerských a rodičovských plánů.
- Respektovat zájmy členů rodiny.
- Posilovat ekonomickou a sociální suverenitu rodin a jejich členů na trhu práce.
- Posilovat funkčnost a stabilitu, zejména u mladé generace, podpora výchovy k partnerství, manželství a rodičovství.
- Povzbudit je, aby to, co stát a společnost od nich očekává, neustále a udržitelně naplňovali.

Rodinná politika usiluje o:

- Odstranění bariér bránících rodinám v rozvoji, vytváří společnost, která je vstřícná k rodinám.
- Vhodné socioekonomické podmínky, které mají podporovat dobré fungování rodin a výchovu dětí.
- Podporu rodin se specifickými potřebami – má být věnována pozornost zejména podpoře neúplných rodin, rodin se členem se zdravotním postižením, rodin se třemi a více dětmi a dalším rodinám nejvíce ohroženým relativní i absolutní chudobou.
- Podporu vyšší porodnosti a sňatečnosti obyvatelstva vzhledem k demografickým změnám v české společnosti.
- Vytváření podmínek pro přirozené fungování rodin.
- Posilování vědomí rodinných hodnot celé společnosti.
- Posilování zodpovědnosti rodičů i dalších členů rodiny.

Co rodinná politika ošetřuje a čím přispívá k rodinnému životu

- Příspěvky v rodičovství - V současnosti tento příspěvek činí **3000 000 Kč**
- Porodné - Výše porodného je 13000 korun při narození prvního dítěte a 10000 korun při narození druhého.
- Mateřská dovolená a peněžitá pomoc v mateřství - je **dávka nemocenského pojištění**, kterou pobírá žena od počátku **8. - 6. týdne** před očekávaným dnem porodu. Předpokládaný termín porodu určuje lékař. Vyplácená částka peněžité pomoci v mateřství činí 70 procent z denního vyměřovacího základu.
- Rodičovská dovolená a rodičovský příspěvek
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- Legislativní ochrana v těhotenství

Očekávání státu a společnosti

- **Manželství a rodina** dává novým občanům život a uvádí je do života, socializuje je, začleňuje do společnosti, kultury a pracovního života a dává jim domov, což jim umožní vyrovnat se s problémy a dává jim dobrý start pro odpovědný a solidární život.
- **Instituce manželství a rodiny** jsou jako obchodní a životní společenství v každé životní situaci – tak říkajíc, v radosti i ve smutku, v dobrých i špatných časech – partneři, resp. rodinní příslušníci, se provází životem, vzájemně si pomáhají a podporují, dodávají si odvahu a vytrvalost, žijí spolu a pro sebe.
- A konečně, měli by blízkým příbuzným **ve stáří** (někdy také v mladém věku) poskytnout blízkost a doprovod, aby mohli důstojně zemřít a dát jim uklidňující jistotu, že nebudou po smrti, zvláště v tomto rodinném společenství, zapomenuti.

Aktéři rodinné politiky

- Nestátní neziskové organizace a odbory, tedy občanský sektor
- Zaměstnavatelé
- Jiní poskytovatelé veřejných služeb
- Odborníci v podobě akademické, vědecké a výzkumné sféry
- Vzdělávací instituce
- Média
- Občanská sféra reprezentovaná širokou skupinou rodin a všech jejich členů

Vnitropodniková politika

- Sladování rodinného a profesního života
- Částečné úvazky
- Dětské skupiny
- Firemní školky
- FKSP

Vnitropodnikov á sociální politika

Sociální politika podniku

= soubor aktivit podniku, které promyšleně směřují ke zlepšení životních a pracovních podmínek zaměstnanců

Podnik = Soubor hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání

Sociální politika podniku se zabývá osobou pracovníka, člena pracovního kolektivu podniku v širším kontextu společenských, ekonomických a jiných vlivů, které na něho působí v pracovním i mimopracovním prostředí. Nositelem sociální politiky je vedení podniku. Sociální politika podniku se týká dvou oblastí a to oblasti pracovní a mimopracovní. Představuje soustavnou a cílevědomou péči o odborný růst zaměstnance a uspokojení jeho oprávněných sociálních potřeb a tím i jeho životní úroveň

- Strategickým cílem sociální politiky firmy musí být takové ovlivnění vlastností práce a pracovních procesů ve firmě, aby se většina stresujících a demotivujících faktorů postupně transformovala do polohy satisfaktorů a došlo tak k postupnému posílení pozitivně orientovaných, stabilizačních psychosociálních tendencí uvnitř zaměstnaneckého kolektivu firmy
- Hlavním cílem firemní sociální politiky je regulovat chování zaměstnanců v souladu se zájmy firmy, přičemž uspokojování sociálních potřeb by mělo být pouze prostředkem této regulace
- Do oblastí firemní sociální politiky patří zaměstnanecké výhody, sociální výhody, investiční náklady sociálního charakteru vynaložené na modernizaci a rozvoj základny firemní sociální politiky nebo například pracovní právní nároky zaměstnanců v sociální oblasti

Nástroje sociální politiky firmy

= jedná se o způsoby ovlivňování chování zaměstnanců cíleným regulováním jednotlivých faktorů práce a pracovního prostředí

1. **Sociální výhody** (např. penzijní pojištění)
2. **Sociální služby** (např. zvýhodněné stravování, ubytovací služby atd.)

V organizacích se při poskytování zaměstnaneckých výhod rozšiřuje tzv. cafeteria systém. Cafeteria systém spočívá v tom, že zaměstnancům je přidělen určitý počet bodů a zároveň existuje databáze zaměstnaneckých výhod s bodovým oceněním. Zaměstnanci pak čerpají výhody, které jim vyhovují, do výše přiděleného bodového limitu. Bodový limit zaměstnance však může být vázán i na pracovní výkon, takže péče o zaměstnance se pak prolíná se systémem odměňování.

Specifické uchopení určité sociální výhody (např. penzijního připojištění) nebo sociální služby (např. zvýhodněného stravování v cizím stravovacím zařízení) a její realizace odpovídající konkrétním podmínkám firmy činí ze sociální výhody nástroj, resp. prostředek sociální politiky firmy

Sociální program podniku

Zaměstnavatel může zřídit ve svém podniku tzv. osobní účty pro své zaměstnance. Vkládá do nich určité finanční prostředky na dané období a zaměstnanci z něj mohou prostředky vyčerpat. Oblasti, na které je možné finanční prostředky využít, mohou být různorodé např:

- Zdravotní péče – zdravotní a lázeňská péče, která nespadá pod úhradu zákonného zdravotního pojištění
- Rekreace – ozdravné, léčebné pobyty včetně dětí zaměstnanců podniku
- Školné – náklady v předškolních zařízeních, úhrada školného
- Pojištění a připojištění – zaměstnanec si individuálně sjednává pojištění či připojištění (životní, úrazové, penzijní a jiné osobní)
- Příspěvek na dopravu – náklady spojené s dojížděním zaměstnanců do a ze zaměstnání
- Příspěvek na sportovní činnosti – nákup permanentek, pronájem prostoru pro výkon činnosti

Pojmy

Sociální činnosti

= pracovní postupy v projektové a realizační fázi, které vytvářejí praktický obsah firemní sociální politiky

Sociální produkty

= realizované a ucelené výsledky personální projekce v oblasti sociální. Iniciátory a správci bývají personalisté

Sociální zisk

= posun určitého negativního faktoru práce do polohy satisfaktoru (např. zlepšení BOZP, odstraňování závad v oblasti pracovního prostředí)

Sociální riziko

= jsou spojena se změnami např. zavedení nového sociálního produktu, dále i dlouhodobá absence sociálních produktů nebo i úplná absence sociální politiky

Strategie firemní sociální politiky

= konkrétní a dlouhodobé cíle v oblasti stabilizace zaměstnanců

- tato strategie reflektuje regionální a celospolečenské trendy jako např. zavedení penzijního pojištění na zaměstnaneckém principu jako forma podpory ve stáří
- obecným cílem je předcházení sociálním konfliktům uvnitř firmy, dosažení vyrovnaného průběhu firemních sociálních procesů a zabezpečení dlouhodobého dobrého sociálního klimatu

Materiální instituty sociální politiky podniku

Jedná se například o:

- Rekreační a školící zařízení
- Podniková předškolní zařízení
- Vlastní stravovací zařízení
- Sportovní zařízení
- Byty ve vlastnictví podniku

Legislativní rámec

- Legislativní rámec podnikové sociální politiky je vymezen především zákoníkem práce včetně prováděcího předpisu, zákonem o kolektivním vyjednávání, obchodním zákoníkem, zákonem o účetnictví a jednotlivými ustanoveními zákonů o daních z příjmu a DPH, v platném znění, přičemž rozhodující je úprava v oblasti financování jednotlivých plnění.
- Nejvíce závazným právním předpisem je zákon o daních z příjmu a to jak z pohledu právnické osoby, tak z pohledu poplatníka (zaměstnanec)

Kolektivní smlouva

- jedna z nejdůležitějších věcí v podnikové sociální politice
- jsou v ní uvedena veškerá práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele, která však nevyplývají pouze ze zákona
- kolektivní smlouva obsahuje především individuální práva a povinnosti smluvních stran, které přímo vymezuje daný podnik
- kolektivní smlouva provádí úpravu např. mzdových nebo platových práv a ostatních práv zaměstnance

Pracovní doba

Podle § 79 zákoníku práce je stanovena pracovní doba na 40 hodin týdně. Výjimku můžeme nalézt u zaměstnanců pracujících v podzemí, v důlní vestavbě a na báňských pracovištích geologického průzkumu (37,5 hodin týdně), s třisměnným a nepřetržitým pracovním režimem (37,5 hodin týdně) a s dvousměnným pracovním režimem (38,75 hodin týdně). U zaměstnance, kterému je méně než 18 let nesmí délka pracovní doby překročit 40 hodin za týden a v jednotlivých dnech 8 hodin

Pracovní dobu rozvrhuje zaměstnavatel většinou do pětidenního pracovního týdne a určí začátek a konec směny. Směna nesmí přesáhnout 12 hodin. Zaměstnanec je povinen přijít včas na začátek jeho směny, být připraven na pracovišti a odcházet po konci směny. Doba přípravy a převlékání se do pracovní doby nezapočítává

Zaměstnavatel musí poskytnout přestávku zaměstnanci po 6 hodinách nepřetržité práce v trvání nejméně 30 minut. Přestávka může být rozdělena, ale musí trvat nejméně 15 minut.

Legislativa rodinné politiky

- V čl. 10 a 32 Listiny základních práv a svobod, a mezinárodní závazky ČR plynoucí zejména z Úmluvy o právech dítěte,
- Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, z Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
- Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jejích dodatkových protokolů (zejm. čl. 10 – ochrana soukromého a rodinného života, čl. 12 – právo uzavřít manželství, čl. 14 – zákaz diskriminace, čl. 5 jejího dodatkového protokolu čl. 7 (rovnost mezi manžely) Listinou základních práv EU).
- Podmínky nároku na peněžitou pomoc v mateřství (lidově mateřskou) stanoví zákon o nemocenském pojištění (z. č. 187/2006 Sb.).

Zdroje:

- <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6632890>
- <http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/rodinna-politika>
- https://aa.ecn.cz/img_upload/8b47a03bf445e4c3031ce326c68558ae/Rodinna_politika.pdf
- <https://www.cssz.cz/web/cz/vyrovnavaci-prispevek-v-tehotenstvi-a-materstvi>
- <https://www.finance.cz/512209-rust-rodicovske-dovolene/>
- <https://www.e15.cz/finexpert/vydela-vame/porodne-2019-kdo-ma-narok-a-kde-zadat-1357121>
- <http://www.nicm.cz/penezita-pomoc-v-materstvi>
- DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivanka KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3880-2.

Zdroje

- https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-zaclenovani?fbclid=IwAR1lbYuz8buboBLfK4oZWLHm5CaQWf4KDnPMz2Efr7XyN14_688lIKDXydk
- <https://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/UD-typy/Uzemni-dimenze-pro-reseni-socialniho-zaclenovani-%E2%80%93-socialne-vyloucene?fbclid=IwAR11GJOsMITlcFziGYiOzX35qC0UDqX1GX6o5Ziqp78saOCrt1XogiBXqew>

KACZOR, P. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2015. 978-80-245-2096-4.

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 978-80-7357-585-4.

Podnikatel.czu: Definici chudoby splňuje v Česku 8 % populace. Dostupný z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/definici-chudoby-splnuje-v-cesku-8-populace>

MAREŠ, P.: *Sociologie nerovnosti a chudoby*. 1. vydání. Sociologické nakladatelství, 1999. 248 s. ISBN 80- 85850-61-3. s.